

POHJOIS-KARJALAN LINTUHARVINAISUUKSISTA

Ari Parviainen

Vuoden 2010 loppuun mennessä on maakunnassamme hyväksytysti tavattu 337 lajia. Teksti perustuu allekirjoittaneen artikkeliin *Pohjois-Karjalassa tavatut lintulajit* (Pohjois-Karjalan linnut, Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen yhdistys ry. [25-vuotisjuhla-julkaisu](#), Siipirikko 23 (2): 7-32, 1996) jota on sittemmin täydennetty (P. Zetterberg) vuosilta 1996-2000 julkaistujen harvinaisuuskatsausten mukaisesti, ja toistamiseen nettisivu-uudistuksen myötä 2010 keväällä 1997-2008 ARK-katsauksista löytyvillä havainnoilla ja kertaalleen vielä 2012 keväällä heti vuosien 2009 ja 2010 ARK-katsausten ilmestyttyä Siipirikossa. Alun perin tarkoitus oli käsitellä pääasiassa alle 10 kertaa havaittuja harvinaisuuksia mutta mukaan päätyi lopulta koko joukko muitakin mielenkiintoisia lajeja. Myös ei-luonnonvaraisesti harhautuneeksi tulkitut lajit ovat mukana, samoin harvinaiset alalajit. Havainnot ei-luonnonvaraisiksi tulkituista lajeista on esitetty hakasulkeissa. Mikäli havainnon yhteydessä ei ole erikseen mainittu yksilömäärää, kyseessä on yksi lintu. Kokonaislukumäärässä on joidenkin lajien kohdalla poikkeamaa tuoreimmassa ARK-katsauksessa esitettyihin kokonaismääriin. Tämä johtuu siitä, että ARK-katsauksessa esitetyt luvut eivät sisällä vanhoja, ennen ARK:n perustamista v. 1975 tehtyjä havaintoja (esim. tunturihaukka, pikkuhuitti, lyhytvarvaskiuru...).

Kiljuhanhi (*Anser erythropus*) (22 + [2])

- Kiljuhanhesta on maakunnassa tehty kaikkiaan 14 havaintoa 24 linnusta. Näistä kahden yksilön on todettu kantaneen ruotsalaista rengasta, joka todisti niiden olleen tarha-alkuperää. Kolmea poikkeusta lukuun ottamatta havainnot koskevat yhtä yksilöä. Huippuna on 16.5.1981 Kon Pitkärannassa nähty 8 linnun parvi. Ensihavainto yhdestä linnusta tehtiin 29.4.1970 Joe Höytiäisen kanavalla. Havainnot jakautuvat eri vuosikymmenille siten, että 1970-luvulla laji tavattiin kolmesti (5 yks.), 1980-luvulla myös kolmesti (11 yks.), 1990-luvulla viidesti (5 yks., joista 2 tarhattuja) ja 2000-luvulla kolmesti (3 yks.). Laji on havaittu 10 kertaa keväällä ajalla 28.4.- 23.5., kahdesti kesällä (11.6. ja heinäkuussa) ja vain kahdesti syksyllä (19.9. ja 12.10.).

Lumihanhi *Anser caerulescens* (1)

- Ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa hyväksytty +1kv vaalean muodon lintu muutti valkuposkihanhiparvessa 28.9.2007 Kit Kyyrönniemessä.

[Eskimo- x lumihanhi *Anser rossii x caerulescens*] (2)

- Kaksi havaintoa risteymistä näiden kahden lajin välillä, jotka molemmat jo sinänsä ovat hyvin harvinaisia. Havainnot ovat toistaiseksi ainoat maastamme. Ensimmäinen oli vaalean värimuodon lintu 24.5.2006 Toh Jouhkolassa ja toinen puolestaan tumman värimuodon edustaja samaisen järven toisella puolella Toh Korven pelloilla 10.-14.10.2008.

Lumi-/eskimohanhi *Anser caerulescens/rossii* (3)

- Ensimmäinen hyväksytty havainto linnuista, jotka koskevat joko lumi- tai eskimohanhia: 26.9.2010 Kes Totkunniemi 3 SW.

[Tiibetinhani *Anser indicus* (4)]

- Kolme havaintoa tästä kauniista ja yleisesti tarhoissa pidetystä hanhilajista: 24.4. Lip Pappelonsaari ad, 2.5.2003 Toh Sikosuo ad sekä n.6.- 20.6.2003 Lip Sianlahti 2 ad.

Punakaulahanhi (*Branta ruficollis*) (20)

- Punakaulahanhihavainnot olivat ennen 2000-lukua maakunnassamme todella vähissä. Ainoa havainto viime vuosituhannen puolelta: 23.5.1995 Toh Värtsilä Uusikylä 2. Seuraavat havainnot ovat vuosilta 2000 ja 2001. Vuodesta 2005 alkaen laji onkin sitten havaittu vuosittain nollavuotta 2009 lukuun ottamatta. 2005 havaittiin 2 yks., 2006 1 yks., 2007 4 yks, 2008 peräti 6 yks ja 2010 3 yks. Havainnoista vain kaksi (4 yks.) on kevätarktikan ohessa havaittuja ja kaksi yllättävää kesäistä lintua (15.6.2010 Kit Puhos) kaikkien muiden ollessa syksyisiä 23.9.- 14.10. nähtyjä paitsi yksi myöhäinen 16.11.2000 Toh Värtsilän Niiralassa paikallisena viihtynyt lintu.

Ruostesorsa *Tadorna ferruginea* (4)

- Kaksi havaintoa 1970-luvulta: 31.7.1970 Joe Höytiäisen kanava ja 27.5.1978 Pol Martonvaara. Seuraavat 1900-luvun rajuimman invaasion jäljiltä kesällä 1994: 12.7. Lie Talviaisjärvellä +1kv sekä 20.-22.7. Out Vuonoksessa.

Mandariinisorsa *Aix galericulata* (1+[1])

- Kaksi havaintoa tästä upeasta aasialaisesta sorsasta: 3.5.2003 Toh Peijonniemenlahti jp k ja 16.4.2005 Toh Värtsilä Uudenkylänlampi ad k. Kuvista todettiin, että Värtsilän linnulla oli jalassaan värirengas, joten se tulkittiin tarhakarkulaiseksi. Näin ollen Peijonniemenlahden lintu 2003 on toistaiseksi ainoa kategoriaan C hyväksytty yksilö Pohjois-Karjalasta (laji, jonka karanneista tai vapautetuista yksilöistä on maahan syntynyt elinvoimainen populaatio tai yksilöt ovat peräisin toisen maan tällaisesta populaatiosta).

Amerikanhaapana (*Anas americana*) (4)

- Ensimmäinen havainto 12.5.1998 Lip Pappelonsaari k, toinen 24.4.2000 Joe Utra-Paritsanlahti k. Kolmas ja neljäs Toh Peijonniemenlahdella siten, että 21.5.-28.6.2001 paikalla 1 jp k, paitsi 31.5. jolloin 2 jp k. Koko maan mittakaavassa lajista tehdyt havainnot ovat pikku hiljaa runsastuneet.

Amerikantavi (*Anas carolinensis*) (2)

- Kaksi havaintoa tästä ennen tavin alalajina pidetystä sorsalinnusta, joka sai lajistatuksen vuonna 2003 Rariteettikomitean 1.12.2003 antaman tiedotteen mukaan. Molemmat linnut on löydetty Toh Värtsilän Sääperiltä ja koskevat juhlapukuisia koiraita: 5.5.1999 ja 1.5.2010.

Sinisiipitavi (*Anas discors*) (1)

- Tavattu kerran: 11.5.1987 Toh Värtsilä Sääperi jp k. Havainto on järjestyksessään Suomen kolmas, ja vuoden 2008 loppuun mennessä laji on tavattu maassamme 16 kertaa.

[Punatavi (*Anas cyanoptera*) (1)]

- 21.5.-1.6.2000 Joe Höytiäisen kanava jp k. Ensimmäinen havainto Suomesta tästä Pohjois-Amerikan länsiosissa sekä Keski- ja Etelä-Amerikassa tavattavasta lajista, jota Euroopan rareiteettikomiteat pitävät yleisesti tarhakarkulaisena.

Punapäänarsku (*Netta rufina*) (5)

- Maakunnan viidestä havainnosta neljä on 1990-luvulta: 28.4.94 Ilo Mutalahti +1kv n, 1.-8.5.98 Kit Kiteenjärvi k, 5.-n.15.6.1999 Nur Suojärvi ad k sekä 5.7.-20.9.1999 Kon Iso-Suopolijärvi ad k. Näiden jälkeen seurasi kymmenen vuoden tauko, ja sitten jälleen eksiyn narsku Karjalan kunnalle: 1.-8.5.2009 Juu Vuokko Lehtoniemi, naaras. Hauskasti kaikki havainnot ovat eri kunnista.

Haahka (*Somateria mollissima*) (23)

- Lajilleen hyväksytyistä haahkoista on maakunnasta kaikkiaan 14 havaintoa 20 yksilöstä. Ensimmäiset vuonna 1981 ja lähes kaikki toukokuisia. Tuoreimmat havainnot ovat vuodelta 2010, ja näistä havainnoista toinen on poikkeuksellisesti keskeltä kesää (18.6.2010 Pol Kuljunlahti n p). Lisäksi on yksi syys-lokakuinen havainto Kiteenjärveltä vuonna 1998. Tuolloin paikalla viihtyi lähes kuukauden kaksi Ruotsissa elätteinä pidettyä ja rengastettuna vapautettua naaraslintua. Näitä yksilöitä ei ole laskettu yhteissummaan, kuten ei myöskään joukkoa haahka/-kyhmyhaahkana hyväksytyä haahkakoiraiden mukana muuttanutta todennäköistä haahkanaarasta.

Kyhmyhaahka (*Somatelia spectabilis*) (7)

- 6 havaintoa 7 yksilöstä. 1983 6.11. 2 n Rää Vuoniemi, 1989 25.4. 1 jp k Joe Linnunlahti, 1991 19.10.1 n Kit Päätyenlahti, 1993 9.10. 1 1kv Rää Vuoniemi, 2001 20.5. 1 n Joe Linnunlahti-Lip Mattisenlahti, 2003 16.10. 1 1kv Kon Häikänniemi. Havainnoista näkyy, että esiintyminen painottuu melko myöhäiseen syksyyn.

[Pikkutelkkä (*Bucephala albeola*) (1)]

- Suomen ensimmäinen ja edelleen ainoa 1.-2.12.1987 Joe Eno Ahveninen jp k. Lajin päälevinneisyysalue sijoittuu Kanadan länsi- ja keskiosiin, ja talvialueet Pohjois-Amerikan eteläosiin.

[Harjakoskelo (*Mergus cucullatus*) (1)]

- Ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa 5.5.2005 Toh Peijonniemenlahti 2kv. Suomessa tavatut harjakoskelot on sijoitettu D-kategoriaan. Tämän kategorian linnuilla tiedetään olevan todellista potentiaalia harhautua Suomeenkin mutta tarhakarkuruuden mahdollisuus on kuitenkin perustellusti olemassa.

Kuparisorsa (*Oxyura jamaicensis*) (1)

- Järjestyksessään Suomen kolmas kuparisorsa tavattiin Lip Särkijärvellä 23.-30.6.1994. Lintu oli komea juhlapukuinen koiras.

Amerikanjäätikuikka (*Gavia immer*) (3)

- Kolme hyväksyttyä havaintoa tästä upeasta mutta valitettavan harvoin sisämaahan eksyvistä lajista. 27.4.1990 Joe Höylas 1 jp, 31.10.98 Rää Vuoniemi 1 ad vp ja 2.11.2004 Joe Eno Rukavesi 1 ad tp.

Jäätikuikka (*Gavia adamsii*) (17)

- Ensimmäinen, 1kv lintu, löytyi kuolleena Joensuusta 1965. 80-luvulla tavattiin 4 yksilöä, 90-luvulla vain kaksi (+ 1 Gav ada/imm) ja 2000-luvulta on hyväksytty peräti 10 jäätikuikkaa. Toukokuu ja lokakuu ovat olleet selkeästi jäätikuikkakuukausia. Näiden ulkopuolelta on yksittäiset havainnot ainoastaan syys-, marras- ja joulukuulta.

Myrskylintu (*Fulmarus glacialis*) (1)

- Elokuun lopussa 1980 Joensuun Iksenniityllä otettiin pellolta kiinni siipirikkoisen lintu. Havainto on Suomen kahdeksas.

Suula (*Morus bassanus*) (4)

- Maakunnasta tunnetaan neljä havaintoa tästä aidosta merilinnusta. Valtaosa Suomen suulahavainnoista tehdään syyskuussa ja yllättävää kyllä, ei rannikoilla vaan sisämaassa: 10.10.1987 Rää Vuoniemi 1 kv, 17.11.1989 Rää Pieni Onkamojärvi ad, 27.11.-6.12.2005 Kes Ruokkeenniemi 1 kv ja tammikuu.2006 Kes Puruvesi Hummonselkä 2kv löytyi kuolleena. Hummonselän lintu on mahdollisesti sama kuin aiempi Ruokkeen lintu mutta RK:n tulkintaa seuraten se on meilläkin tulkittu eri yksilöksi.

Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*) (2)

- Havaittu kahdesti: 5.7.- elokuun alku 1989 Vär Selkäkylä 2kv ja 24.5.2004 Rää Vuoniemi +2kv. Värtsilän lintu oli maamme viides yöhaikara ja Rääkkylän lintu vastaavasti kahdeksas.

[Lehmähaikara (*Bubulcus ibis*) (1)]

- 31.7.1994 alkaen viihtyi muutaman päivän ajan Kaukoidässä pesivän *coromandus* -alalajin lehmähaikara Lie Märajälähdellä. Havainto on lajista ensimmäinen maastamme mutta koska ko. alalaji on pesimäseuduillaan paikkalintu eikä sen tiedetä harhautuneen luonnonvaraisesti Eurooppaan, se tulkittiin tarhakarkulaiseksi. Sama yksilö seikkaili hieman myöhemmin Kainuussa Ristijärvellä ja Kajaanissa sekä vielä myöhemmin Pohjois-Ruotsissa usealla paikkakunnalla.

Jalohaikara (*Egretta alba*) (12)

- Ensimmäinen 2.-6.5.1983 Rää Oravilahdella. Ilmeisesti tämä sama yksilö samana kesänä ensin 18.6. Lip Joutenniemessä, ja asettui sitten 4.7. kesän viettoon Joe Höytiäisen kanavalle, jossa viihtyi aina 30.8. saakka. Pohjois-Karjalan jalohaikaroista vain kaksi on tavattu syksyllä (syys- ja lokakuussa), muista huhtikuusia on 2, toukokuusia 7 ja kesäkuusia 1. 80-luvulla tavattiin 3 ”jallua”, 90-luvulla 5 ja 2000-luvulla 4 lintua. Mielenkiintoista nähdä, miten havaintomäärät jatkossa kehittyvät. Jalohaikarahavainnot Baltian maissa ja

Etelä-Suomessakin ovat lisääntyneet viime vuosina selvästi. Aika näyttää käykö niin myös meillä susirajalla.

Pronssi-iibis (*Plegadis falcinellus*) (2)

- 10.05.2003 Rää Jouhtenuslampi 2 . Lajista on maassamme tehty 10-15 havaintoa. Havaintojen tarkkaa määrää on vaikea laskea, koska esimerkiksi vuonna 1995 Perämerellä seikkaillut 39 linnun parvi hajosi moneen osaan ja niitä lintuja sitten havaittiin eri puolilla länsirannikkoa. Iibishavainnoista valtaosa on länsi- ja etelärannikoilta.

Kapustahaikara (*Platalea leucorodia*) (1)

- Suomen neljäs yksilö nähtiin 13.5.1984 Lie Siikasuolla.

Mustahaikara (*Ciconia nigra*) (12)

- Ennen vuotta 2008 mustahaikarasta oli vain 7 havaintoa maakunnasta: 23.8.1975 Joe Höytiäisen kanava, 27.5.1978 Joe Eno Likovaara, 29.5.1983 Out Jokipohja ja ilmeisesti sama lintu 11.6.-14.8. Lip Ristinkylä-Koikkalanlahti-Leppälahti, 30.5.1993 Vär Uusikylä, 19.8.1995 Joe Noljaakka, 20.5.1999 Kes Mehonmäki ja 11.8.2000 Out Sysmäjärvi, Jakarlahti. Vuonna 2008 nähtiin huppeat viisi mustahaikaraa: 1.5. Toh Värtsilä Niirala, 11.5. peräti 3/3a m Kit Tunturinmäki sekä 12.8. Pol Kuorevaara Porraskorpi 1kv. Mielenkiintoisesti kaikki havainnot on tehty touko- tai elokuussa.

Isohaarahaukka (*Milvus milvus*) (5)

- Joitakin poikkeusvuosia lukuun ottamatta hyvin harvinainen vierailija Suomessa. Havainnot ovat keskittyneet voimakkaasti etelä- ja lounaisrannikolle. Kuitenkin peräti viisi hyväksyttyä havaintoa myös P-K:sta: 25.4.1971 Lip Viinijärvi, 6.5.1992 Toh Värtsilä Uusikylä, Hopeakallio, 15.5.1994 Kit Päätyenlahti, 2.5.1995 Toh Värtsilä Uusikylä, Hopeakallio ja toistaiseksi viimeisin 30.4.2002 Kes Särkivaara. Vanhempaa Liperin havaintoa lukuun ottamatta siis kaikki Keski-Karjalan kunnista, jotka ovatkin sijainniltaan varsin otollisia esimerkiksi raripedoille. Huomattavaa on myös havaintojen ajallinen jakautuminen varsin lyhyelle jaksolle 25.4.-15.5.

Pikkukorppikotka (*Neophron percnopterus*) (1)

- Suomen viides yksilö tutustui mm. koiran ruokakuppiin erään talon pihalla 28.-29.5.1980 Toh Värtsilän Sääperillä, ja ilmeisesti sama 2-3kv yksilö nähtiin 1.6. Ilomantsissa, johon suuntaan Värtsilän linnun oli nähty katoavan. Tämän linnun jälkeen pikkukorppikotka on nähty maassamme vain kerran: 10.6.2004 Virolahden Kurkelassa 4-5kv ENE.

Hanhikorppikotka (*Gyps fulvus*) (3)

- Ammuttu Pielisjärvellä (nyk. Lieksa) 1.4.1919 ja 14.7.1927. 10.6.1999 nähtiin ja valokuvattiin elävänä Joensuun (Enon) Luhtapohjassa, kuoli ja taltioitiin vähän myöhemmin Joensuun yliopiston kokoelmiin. Lintu oli rengastettu Israelissa edellistalvena.

Käärmekotka (*Circaetus gallicus*) (5)

- Vuoden 2010 loppuun mennessä viisi hyväksyttyä havaintoa: 20.8.1996 Kon Iso-Suopolinjärvi, 18.5.2007 Kes Särkivaara, 19.5.2007 Kit Hatunvaara ja vuonna 2009 niin ikään kahdesti 25.5. Toh Värtsilä Savikko m sekä 9.-15.8. Kit Hatunvaaralla paikallisena viihtynyt lintu, jota käytiin ahkerasti katsomassa. Käärmekotkan lähimmät tunnetut vakituiset esiintymisalueet ovat vain parin sadan kilometrin päässä Venäjällä Laatokan itärannalla Aunuksessa.

Arohiirihaukka (*Buteo rufinus*) (3)

- Ensimmäinen havainto tästä haasteen tarjoavasta määritettävästä 11.5.1997 Out Sysmäjärveltä. Havainto oli vasta Suomen toinen. Sittemmin laji on tavattu vielä kahdesti: 27.5.2002 Joe Noljakka Höytiäisen kanava (Suomen 4.) ja 17.6.2008 Kon Pitkäranta (Suomen 11.). Havainnot arohiirihaukasta tuntuvat olevan lisääntymään päin, ja se selittynee sekä määrittystietouden parantumisella että lajin todellisella runsastumisella lähimmillä pesimäalueillaan.

Arokotka (*Aquila nipalensis*) (4)

- Tämä arojen komistus on tavattu maakunnassa neljästi: 13.5.1985 Lie Aittovaara (Suomen 7. havainto), 30.4.1988 Toh Värtsilä Sääperi 2kv, 1.5.1996 Toh Värtsilä Uusikylä 2kv sekä 4.5.2008 Kes Särkivaara. Pienen aineiston perusteella toukokuun alkupuoli näyttää olevan arokotkalle otollista aikaa ja Keski-Karjala otollinen alue tavata arojen asukki.

Aavikkohaukka (*Falco cherrug*) (1)

- Yksi harvinaisimmista Pohjois-Karjalassa tavatuista lajeista. Suomen ensimmäinen lajiaan istuskeli sateessa 29.4.1992 Kit Puhoksessa (2kv) mm. junaraiteella pariin otteeseen junaa väistäen palaten kuitenkin samoille jalansijoille junan mentyä. Suomen toinen A-kategoriaan hyväksytty niin ikään 2kv cherrug tavattiin 4.-7.6.2007 Korppoon Utössä. Kesäkuussa 1998 Oulussa havaittiin lintu, joka kantoi koivissaan metsästyshaukan remmejä, ja sitä ei siis hyväksytty A-kategoriaan. Laji on hyvin harvinainen vierailija Länsi-Euroopassa. Se on kuitenkin havaittu mm. Ruotsissa ja Norjassa.

Tunturihaukka (*Falco rusticolus*) (15)

- Tunturihaukka pysyy vuodesta toiseen hyvin harvalukuisena lajina Pohjois-Karjalassa. Ensimmäiset kolme yksilöä vuosisadan alusta: "1913 2 kpl saatu Nurmeksesta" sekä 30.10.1914 Pielisjärvi, nuori naaras ammuttu. Tuoreemmat havainnot on tehty vuosina 1987-2008 siten, että 1980-luvulla laji havaittiin kahdesti, 1990-luvulla neljästi ja 2000-luvulla viidesti. Hyvin lievää kasvua siis. Niistä 13 linnusta, joista havaintokuukausi tiedetään, 4 on huhtikuusia, 4 syyskuun lopulta, 4 lokakuusia ja yksi marraskuinen. Loppusyöksy onkin selvästi otollisinta tunturihaukka-aikaa. Ero kokonaislukumäärässä esim. Siipirikon ARK-katsaukseen (Siipirikko 1/2011) johtuu siitä, että katsauksen luku (12) ei sisällä vanhoja Nurmeksen ja Pielisjärven havaintoja.

Pikkuhuitti (*Porzana parva*) (14)

- Ensimmäiset kesällä 1965 - Kit Juurikkajärvellä kaksi huutelijaa. Seuraavia saatiin odotella pitkään. Loput havainnot ovatkin 1980- ja 90-luvuilta: 9.-10.6.1983 Kit Muljula, k Ä, 26.5.1985 Rää Jouhtenus, k Ä, 29.5.-9.6.1984 Out Laikanlahti, k Ä, 26.-27.6.1984 Lip Siikasaari, n Ä, 17.6.1985 Kit Päätye, k Ä, 6.-26.6.1987 Toh Niemelä, Kullerinlahti k Ä, 29.5.-1.6.1993 Rää Jouhtenus, k Ä ja 1.6. vielä toinen koiras sekä samassa paikassa koiras ja naaras 27.5.-8.6.1995. Sitten tulikin taas melkoinen aukko ennen seuraavia kahta naarasta, jotka huutelivat kilpaa 31.5.-14.6.2010 Rää Jouhtenuksella. Trendi havaintomäärissä on ollut samansuuntainen ainakin Etelä-Karjalassa.

Kääpiöhuitti (*Porzana pusilla*) (2)

- Kaksi havaintoa tästä koko maassa hyvin harvinaisesta mystisestä narisijasta. Ensimmäinen 7.-9.6.1995 Joe Höytiäisen kanavan suistolla ja seuraava 22.5.-11.6.2010 Toh Tammalahdella. Vuonna 2010 Suomessa havaittiin kaikkiaan ennätyselliset neljä kääpiöhuittia, joka nosti maan kokonaissaldon 15 lintuun vuoden 2010 loppuun mennessä.

Kurnuliejukana (*Porphyryla alleni*) (1)

- Suomen ensimmäinen ja ainoa havainto: 10.5.1979 Joe Höytiäisen kanava. Laji pesii lähimmillään Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja on nähty myös ainakin Brittein saarilla, Tanskassa ja Saksassa.

Neitokurki (*Anthropoides virgo*) (1)

- Suomen kahdestoista neitokurki havaittiin 14.6.2001 Toh Värtsilän kirkonkylällä, jossa se pysytteli iltaan saakka mm. Savikon pelloilla ihastuttaen monia harrastajia.

Pikkutrappi (*Tetrax tetrax*) (1)

- Kiteen Puhoksen maatalousoppilaitoksen pelloilla viihtyi 2kv koiras 29.5.2002. Oppilaitoksen väki suostui jopa siirtämään peltotöitä seuraavaan päivään, että mahdollisimman moni halukas Etelä-Suomea myöten kerkesi ihailemaan tätä harvinaista herkkua. Yksilö oli maamme 17.

Avosetti (*Recurvirostra avosetta*) (6)

- Neljä havaintoa kuudesta yksilöstä tästä elegantista käyränokasta: 26.5.1979 Out Vuonos, 20.5.1982 Lie Rauhala, 18.5.1988 Joe Linnunlahti 2 muuttavaa ja 11.5.2003 Juu Kaajanlampi 2 muutaman tunnin paikallisena.

Aropääskykahlaaja (*Glareola nordmanni*) (1)

- Suomen 11. havainto: 15.8.1979 saalisteli Kon Pitkärannassa yksinäinen lintu hyönteisiä nauru- ja pikkulokkien seurassa. Vuoden 2008 loppuun mennessä maassamme on tavattu 20 yksilöä. Lisäksi on yksi havainto määrittämättömästä pääskykahlaajalajista (*G.nordmanni/pratincola/maldivarum*) 1.5.2001 Toh Värtsilä Uusikylä 2 muuttavaa lintua.

Siperiankurmitsa (*Pluvialis fulva*) (4)

- 9.7.1977 Joe Höytiäisen kanava ad. Havainto on Suomen kolmas. Vuoden 1996 invaasion ("fulva-tulva") yhteydessä tavattiin peräti kolme yksilöä: 14.9. Joe Paritsanlahti, 17.-19.9. Joe Linnunlahti ja 21.9. Joe Pyhäselkä Mulo, kaikki nuoria lintuja. Näiden lisäksi on havainto siperian-/amerikankurmitsasta (*P.fulva/dominica*) 9.10.1999 Joe Höytiäisen kanavan suistolla muuttaneesta linnusta.

Valkoperäsirri (*Calidris fuscicollis*) (1)

- Outokummun Vuonoksessa 12.9.2007 viipyi Suomen kuudes ja kautta aikain myöhäisin ad. yksilö aivan liian vähän aikaa jättäen monet bongarit nuolemaan likaisia näppejään.

Eskimosirri (*Calidris bairdii*) (1)

- Kolmas havainto maastamme: 1.9.1973 Joe Höytiäisen kanava. Eskimosirri on, ehkä Brittein saaria lukuun ottamatta, Euroopassa varsin harvinainen syysvierailija.

Palsasirri (*Calidris melanotos*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen, kauan odotettu, palsasirri piiperteli 28.4.2008 Lip Ahonkylän pellolla. Havainnon ajankohta huhtikuun lopussa on varsin varhainen. Linnusta on julkaistu erillinen tiedonanto Siipirikon numerossa 4/2008.

Merisirri (*Calidris maritima*) (6)

- Todella harvinaista herkkua sisämaassa. Pohjois-Karjalasta tunnetaan vain kaksi havaintoa, jotka ovat molemmat Joensuusta: 9.-11.10.1998 Höytiäisen kanavan suisto 1 ad. paikallisena sekä 16.5.2007 Marjala a5.

Tundravikla (*Tryngites subruficollis*) (2)

- Yksi yleisimpiä Eurooppaan harhautuvista nearktisista kahlaajista. Suomen 7. ja 8. havainnot tehtiin Pohjois-Karjalassa: 13.9.1991 Lip Ahonkylä 1kv ja 28.9.-5.10.1991 Joe Repokallio 1kv. Teoriassa kyseessä saattaa olla jopa sama yksilö, mutta havaintojen eroa on kuitenkin kaksi viikkoa ja 35 kilometriä. Rariteettikomitean tulkinnan mukaan tulkittu myös meillä kahdeksi eri linnuksi.

Siperiankurppa (*Gallinago megala*) (1)

- 13.6.-6.7.2008 Toh Värtsilä Niirala. Uskomattoman hienon yllätyksen ja vuoden kohokohdan sadoille harrastajille tarjosi tämä Värtsilän megarari, joka lenteli lähes kuukauden hienoa soidintaan pienellä alueella Niiralan peltoaukealla. Laji on tavattu Euroopassa tiettävästi ainoastaan kerran tätä ennen, ja on siten kaiketi kautta aikain harvinaisin Pohjois-Karjalassa tavattu lintulaji ja yksi harvinaisimmista myös koko Suomen mittakaavassa.

Tundrakurppelo (*Limnodromus scolopaceus*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen, komea juhlapukuinen lintu 7.7.2007 Out Vuonos. Tämä Suomen kahdeksas lajilleen määritetty tundrakurppelo viihtyi koko päivän altailla hyvin katseltavissa.

Isovesipääsky (*Phalaropus fulicarius*) (2)

- Ensimmäinen ajan tyylin mukaan ammuttu Lieksassa 11.6.1909. Toinen, ja hieno juhlapukuinen lintu, vihdoin 12.-13.5.2005 Juu Kuhnustan Ahvenlahdella. Sisämaahavainnot tästä mereisestä lajista ovat varsin harvinaisia.

”Atlantinselkälokki” (*Larus fuscus graellsii*) (1)

- 19.08.-21.08.2005 Joe Kontiosuo ad. rengastettu Brittein saarilla ja sama lintu seuraavana vuonna uudestaan samassa paikassa 22.-28.8.2006. Tämän lisäksi Suomesta on ainoastaan yksi hyväksytty havainto: 16.-17.05.2003 Tampereen Tarastenjärven kaatopaikalta 1 ad, joka niin ikään kantoi brittiläistä rengasta. Tämän alalajin hyväksymisen kriteerit ovat Suomessa tiukat: hyväksytään vain yksilöt, joiden alkuperä on rengastuksen avulla todennettavissa.

Aroharmaalokki (*Larus cachinnans*) (4)

- Kaikki havainnot Joe Kontiosuon jäteasemalta: 24.4.2004 2kv, 6.5.2004 3kv ja 9.7.2004 jälleen 2kv sekä 29.9.2007 2kv. Aroharmaalokki sai lajistatuksen Suomessa joulukuussa 2003. Laji on varsin hankala määritettävä ja havainto vaatiikin mielellään riittävän hyviä kuvia tuekseen. Myös äänite on hyvä tuki, koska aroharmaalokin ääni on maastossakin tunnistettavissa.

Jäälokki (*Pagophila eburnea*) (1)

- Ammuttu Nurmeksessa 6.2.1903. Alkupalven poikkeukselliset sääolot pohjoisella Jäämerellä kyseisenä talvena lienevät viskanneet linnun maakuntamme pyssymiesten ulottuville. Samat poikkeukselliset sääolot heittivät Suomeen ”massoittain” pohjankiisloja”, joita ilmoitettiin tuolloin peräti 58 paikkakunnalta.

Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*) (1)

- Ainoa tunnettu sisämaahavainto maastamme: 26.05.1988 Lie Kevätlahti. Laji on maassamme lähes yksinomaan etelä- ja lounaisrannikon sekä Ahvenanmaan ja saaristomeren herkkua vaikka jonkin verran havaintoja on myös länsirannikolta.

Pikkutiira (*Sterna albifrons*) (7)

- Tiirujen kääpiö on näyttäytynyt Pohjois-Karjalassa toistaiseksi 6 kertaa ja yhtä havaintoa lukuun ottamatta kyseessä on yksinäinen lintu: 2.7.1977 Joe Höytiäisen kanavan suisto ad, 16.7.1985 Joe Ukonlahti 2 ad, 4.9.1998 Joe Höytiäisen kanavan suisto 1kv, 28.-29.5.2000 Joe Höytiäisen kanavan suisto ad jp, 15.6.2001 Out Laikanlahti sekä 7.-8.8.2005 Toh Peijonniemenlahti.

Valkoposkitiira (*Chlidonias hybrida*) (1)

- Maamme viides valkoposkitiira vieraili 11.06.1987 Kit Päätyenlahdella (ad jp) ja teki vähän liiankin nopeasti iljettävän katoamistempun jättäen eteläisestä Suomestakin saapuneet innokkaat bongarit nuolemaan näppejään.

Valkosiipitiira (*Chlidonias leucopterus*) (7)

- Maakunnan seitsemästä havainnosta viisi on tehty 2000-luvulla: 9.6.1976 Out Vuonos ad, 18.5.2000 Pol Nisäjärvi ad jp, 13.-17.6.2001 Joe Eno Koidanlampi ad jp, 29.5.2006 Toh Peijonniemenlahti, 4.-6.5.2007 Out Sysmäjärvi-Vuonos +2kv ja 3.6.2007 Juu Pielinen +2kv. 2010-luvun ensimmäinen heti avausvuonna: 23.7.2010 Out Sysmäjärvi ad.

Etelänkiisla (*Uria aalge*) (10)

- Etelänkiislat eksyvät sisämaan vesistöreiteille perin harvoin. Maakunnastamme tunnetaan kuitenkin peräti kolme havaintoa kaikkiaan kymmenestä yksilöstä, joista kahdeksan parvi on melkoisen mielenkiintoinen havainto: 8.11.1986 Rää Vuoniemi, 29.5.1987 Joe Höytiäisen kanava 8 yksilöä mustalintuparvessa sekä 23.5.1996 Kes Rasti jp

Pohjankiisla (*Uria lomvia*) (7)

- Poikkeuksellisen ankara talvi 1902/03 pohjoisessa sai aikaan ainutlaatuisen pohjankiislojen joukkopaon jäätyvältä Jäämereltä. Tuolloin niitä harhautui Suomeenkin todennäköisesti satoja tai jopa tuhansia. Pohjois-Karjalassa havaittiin tuolloin ainakin seuraavat seitsemän yksilöä, jotka kaikki ovat syystalvelta 1902: 25.11. ja 5.12. Joe Pyhäselkä "saatu", 5.12. Joe Pyhäselkä Mulo "saatu", 5.12. Värtsilä "saatu", 17.12. Joe Pyhäselkä 1 sekä XII Ilo Ilajärvi 2 (saattaa tarkoittaa Ilajanjärveä?). Tuon legendaarisen talven havainnot koko Suomesta, kuten myös kolme muuta vanhaa havaintoa (1903, 1912 ja 1964) ovat RK:n tarkastamattomia mutta ”yleisesti hyväksytyjä”. RK:n aikakaudelta maastamme tunnetaan ainoastaan kolme havaintoa, joista kaksi on Inarista. Viimeisin (ja peräti elävänä valokuvattu) 13.7.2008 Inarijärvellä.

Riskilä (*Cephus grylle*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen ja kauan odotettu havainto: 31.7.2005 Kit Suoparsaari ad jp. Muiden ruokkilintujen tapaan riskilöitä nähdään sisämaassa varsin harvoin.

Pikkuruokki (*Alle alle*) (6)

- Ensimmäinen tunnettu P-K:lainen pikkuruokki 20.11.1950 Rää Rasivaara. Lintu oli löytynyt järven rannalta ja kuoli myöhemmin. Tämän jälkeen noukittu kolmesti kuolleena kalaverkosta: 1.11.1970 Kit Paasivesi, 14.11.1977 Lip Telmonsella ja marraskuun loppu 1980 Lie Pielinen. Ainoa tiettävästi hengissä Pohjois-Karjalan vierailusta selvinnyt tp pikkuruokki muutti 28.10.1998 Rää Vuoniemessä. Toistaiseksi tuorein havainto tehtiin 10.12.2003 Nur Porokylässä, jossa lintu löytyi taapertamasta marketin pihamaalta ja kuoli myöhemmin.

Lunni (*Fratercula arctica*) (4)

- Eksynyt neljästi Karjalan kunnalle: 1962 Nurmeksessa ja 25.1.1983 Tuupovaaran keskustassa suuntavaistonsa menettänyt lintu käveli kadulla kysymään poliiseilta neuvoa. Valitettavasti poliiseista ei ollut apua vaan lintu menehtyi myöhemmin. Kolmas havainto tehtiin 6.1.2002, kun Outokummun (ja Liperin rajalta) Suvisrannasta löytyi maantiellä tallusteleva 2kv yksilö, joka parin päivän päästä kuljetettiin Pohjois-Norjaan ja [vapautettiin](#) merelle. Viimeisin (tp) tavattiin ilahduttavasti sulalla järvellä ilmeisesti ihan hyväkuntoisena 22.10.2006 Kes Ruokkeenniemessä. Lunnien kohtalo sisämaassa on useimmiten karu, kuten pikkuruokkienkin. Lintuja löytyy myöhäsyksyllä ja talvella heikkokuntoisina tai kuolleina hankien keskeltä.

Idänturturikyhky (*Streptopelia orientalis*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen 16.-17.5.2006 Ilo Patvinsuo Ritovaara. Tämä *meena*-alalajin yksilö löytyi metsäautotieltä keskeltä metsäistä seutua. Suomessa on havaittu kaikkiaan 13 idänturturia, joista Ilomantsin yksilö on ainoa keväinen lintu. Näistä 7 on todettu kuuluvan alalajiin *meena* ja 3 alalajiin *orientalis*. Kolmen alalajia ei ole määritetty.

Tornipöllö (*Tyto alba*) (1)

- Löydetty kuolleena Pielisjärvellä (nyk. Lieksa) 1963. Havainto on maamme toinen. Ensimmäinen on vuodelta 1935. Laji on tavattu vasta seitsemän kertaa vuoden 2008 loppuun mennessä maassamme. Näistä seitsemästä vain kaksi on ollut löydettyäessä hengissä, ja niistäkin toinen kuoli.

Mehiläissyöjä (*Merops apiaster*) (18)

- Kolme hyväksyttyä havaintoa tästä upeasta säihkylinnusta: 6.-7.10.1985 Joe Kiihtelysvaara Heinävaara, 18.5.1995 Kon keskusta 2 sekä 30.5.2000 Lip Kaatamo peräti 15 linnun parvi.

Sininärhi (*Coracias garrulus*) (4)

- Neljä havaintoa, joista kolme viimeisintä on ARK:n käsittelemiä ja hyväksymiä. Yksi on vanhempaa perua: 25.6.1965 Joensuu, 28.7.1974 Kes Rasti, 29.5.1999 Toh Värtsilä Sääperi sekä 30.5.-1.6.2006 Rää Kyly. Nykyisin Suomessa tehdään takavuotia vähemmän sininärhihavaintoja, mikä johtunee kannan taantumisesta niillä alueilla, joilta lintuja Suomeen harhautuu.

Vihertikka (*Picus viridis*) (2)

- 11.9.2005 Kes Suurikylä koiras ja 31.5.2007 Kes Totkunniemi myös koiras. Näiden lisäksi Suomesta tunnetaan vain viisi havaintoa, joista neljä on Etelä-Karjalasta ja yksi Etelä-Savosta eli laji on itäisen Suomen herkkua – hyvin harvinaista sellaista.

Arokiuru (*Melanocorypha calandra*) (1)

- Suomen kuudes arokiuru viivähti luvattoman lyhyen aikaa 8.12.1993 Joe Kontiosuon jäteasemalla yhden havainnoitsijan herkuteltavana. Laji on kaikkiaankin tavattu vuoden 2008 loppuun mennessä maassamme vain kymmenen kertaa.

Aro-/Ylänkökiuru (*Melanocorypha calandra/bimaculata*) (1)

- Kerran on tavattu lajilleen määrittämättä jäänyt suuri kiurulaji: 30.3.1999 Kon Satamalahti.

Mustakiuru (*Melanocorypha yeltoniensis*) (1)

- 24.3.1989 Joensuun Linnunlahdella koki muutama havainnoitsija elämänsä yllätyksen mustakiurukoiraan muodossa. Lintu oli valitettavasti arokiurun tapaan vain vähän aikaa paikalla. Tämä oli Suomen ensimmäinen havainto tästä kaakkoisesta arojen lajista. Hämmästyttävästi toinen mustakiurukoiras löydettiin Korppoon (nykyisin osa Länsi-Turunmaata) Jurmosta vain noin viikkoa myöhemmin. Nämä ovat vuoden 2008 loppuun mennessä ainoat havainnot Suomesta.

Lyhytvarvaskiuru (*Calandrella brachydactyla*) (11)

- Ennen 2000-lukua laji oli havaittu maakunnassa vain neljästi. Vuoden 2000 jälkeen havainnot ovat lisääntyneet selvästi. Havainnoista peräti kuusi on Tohmajärveltä. Muualta on kolme Joensuusta sekä yksi Kiteeltä ja Kesälahdelta. Syksyisiä havainnoita on kolme, muut ovat yhtä kesähavaintoa lukuun ottamatta keväisiä: 25.8.1970 Joensuu, 19.09.1976 Joe Pyhäselkä Mulo heikkokuntainen, joka kuoli, 03.05.1998 Toh Valkeasuo, 08.05.1998 Toh Värtsilä Uusikylä, 20.04.2000 Toh Valkeasuo koiras, 19.05.2002 Kit Puhos, 21.04.2003 Toh Värtsilä Sääperi kunnantalon pellot, lähti SW, 27.04.2005 Toh Värtsilä Sääperi, 02.07.2005 Kes Salmela, 12.5.2007 Toh Tammalahti sekä 10.9.2009 Joe Pyhäselkä Reijola.

Töyhtökiuru (*Galerida cristata*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen ja vuoden 2008 loppuun mennessä ainoa 4.5.2004 Lip Ahonkylä. Lintu oleili soratiellä sen aikaa, että havainnoitsija ehti ottaa muutaman kuvan. Traktori ajoi linnun lentoon ja se katosi sen siliän tien löytymättä enää uudestaan.

Ruostepääsky (*Hirundo daurica*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen ja ainoa 24.5.2001 Toh Peijonniemenlahdella. Lintu saalisteli monien mieliksi löytöpäivän lahdella välillä lähes tornia hipoen. Ruostepääsky oli tavattu ennen tätä yksilöä Suomessa reilut 20 kertaa.

Isokirvinen (*Anthus richardi*) (18)

- Maakunnan ensimmäinen vasta 5.-7.9.1986 Toh Värtsilä Sääperi. Isokirvinen on maassamme lähes yksinomaan syysvierailija. Kaikki Pohjois-Karjalan havainnotkin (15 havaintoa, 18 yksilöä) ovat syksyisiä. Niistä varhaisin ja ainoa elokuinen 23.8.1993 Joe Höytiäisen kanavalla. Syyskuisia havainnoita on 9 ja lokakuuisia 5. Myöhäisin on 20.-24.10.2009 Joe Höytiäisen kanavan suistolla havaittu lintu. Kahta havaintoa lukuun ottamatta (6.9.1988 Joe Linnunlahti 2 kv ja 14.9.1994 Toh Värtsilä Sääperi 3 yks.) kaikki koskevat yhtä lintua. Lajilleen määritettyjen isokirvisten lisäksi maakunnassa on havaittu joukko määrittämättä jääneitä isoja kirvisiä *Anthus richardi/godlewskii/(campestris)*.

Luotokirvinen (*Anthus petrosus*) (5)

- Pieniä määriä luotokirvisiä muuttaa ilmeisesti enemmän tai vähemmän säännöllisesti myös itäisen Suomen sisämaan yli Jäämeren pesimäpaikoille maalishuhtikuun taitteessa. Näitä muuttajia Pohjois-Karjalassa on viime vuosina tavattu neljästi. Silloin tällöin lajia on löydetty sisämaassa myös talvisista sulaojista, kerran myös meillä. Kaikki havainnot: 6.4.2004 Kit Puhos Koivikko, 12.-15.1.2006 Rääkkylä jätevedenpuhdistamo, 25.3.2007 Joe Nolja Aavaranta, 6.4.2007 Joe Hasanniemi ja 4.4.2009 Kit Olkonkallio.

Keltavästäräkki *Motacilla flava lutea/flavissima* (1)

- Keltapäinen keltavästäräkki on tavattu maakunnassa kerran: 18.5.1995 Toh Värttilä Sääperi koiras. Molemmat ko. alalajit ovat Suomessa varsin harvinaisia.

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*) (19)

- Maakunnan ensimmäinen, ja Suomen toinen keväinen yksilö, oli koiras 16.5.1971 Lie Kevätlahdella. Sittemmin laji tavattiin 1970-luvulla vielä kolmesti. 1980-luvulla 'sittis' havaittiin vain kerran, 22.8.1988 Joe Kontiosuon jäteasemalla (silloinen Repokallio). 1990-luvulla havaintomäärät maassamme alkoivat kasvaa, ja niin Pohjois-Karjalassakin – viisi yksilöä nähtiin. 2000-luvulla määrät edelleen kasvoivat, ja meilläkin tavattiin kaikkiaan kahdeksan lintua. 2010-luvulta on hyväksytty toistaiseksi yksi sitruunavästäräkki. Sitruunavästäräkeistä kahdeksan on ollut keväisiä/kesäisiä lintuja, ja näihin lukeutuu kaksi sekapesintää keltavästäräkin kanssa. Syksyisiä havaintoja on yhdestätoista linnusta, joista kahdeksan koskee 1kv yksilöä ja kolme +1kv yksilöä. Varhaisin keväthavainto on tehty 28.4. ja myöhäisin syksyinen 12.9. Eniten havaintoja on tehty syyskuun ensimmäisellä puoliskolla. Linnuista peräti 8 on löydetty Joensuusta ja 7 Tohmajärven Värttilästä. Outokummusta on kaksi havaintoa sekä Lieksasta ja Liperistä yksi kummastakin.

Virtavästäräkki (*Motacilla cinerea*) (16)

- Virtavästäräkki on sitruunavästäräkkiä harvinaisempaa herkkua maakunnassa. Lajista on tehty maakunnassa kaikkiaan 11 havaintoa. Suurempi yksilömäärä selittyy pesinnällä kesällä 2007 Liperin Härkinvaarassa, joka tuotti 4 poikasta. Muutonaikaiset havainnot jakautuvat lähes tasan kevään ja syksyn kesken. Viidestä keväthavainnosta kolme on tehty huhtikuun puolivälin tietämissä ja kaksi toukokuun lopussa. Syyshavainnoista kaksi on syyskuun alusta ja kaksi syyskuun lopusta. Lisäksi on kesäinen havainto koirasta 19.6.2010 Joe Enon Pamilosta. Ensimmäinen havainto tehtiin 24.5.1977 Outokummun Sysmäjärvellä. Kaikkiaan 1970-luvulta on kaksi havaintoa, 1980-luvulta niin ikään kaksi, 1990-luvulta vain yksi, 2000-luvulta viisi ja 2010-luvulta toistaiseksi yksi. Maantieteellisesti havainnot jakautuvat siten, että Joensuusta on neljä havaintoa, Kiteeltä ja Liperistä kaksi sekä Outokummusta, Rääkkylästä ja Valtimolta kustakin yksi havainto.

Västäräkki (*Motacilla alba yarrellii*) (1)

- Tämä Iso-Britanniassa ja Irlannissa pesivä mustaselkäinen alalaji on tavattu maakunnassamme kerran: 19.4.1994 Kes Mäntyniemi. ”Englanninvästäräkki” on nykyisin Suomessa harvinainen vuotuinen vierailija.

Etelänsatakieli (*Luscinia megarhynchos*) (1)

- Maakunnan ensimmäinen ja todella kauan odoteltu, joka löytyi kesäkisan yhteydessä, lauloi Ilomantsin Hattuvaaralla 12.6.- 1.7.2010 Taistelijan Talon takana sijaitsevassa hienossa lehtimetsikössä. Lintu rengastettiin määrityksen sinetöimiseksi löytöpäivää seuraavana päivänä.

Sinipyrstö (*Tarsiger cyanurus*) (91)

- Pesinee maakunnassa vuosittain. Joitakin varmistettuja pesintöjä tunnetaan. Tämä hieno Itä-Suomen spesiaali esiintyy pomminvarmasti vuosittain vaihtelevasti vanhojen metsien kohteilla vaikka vuonna 2008 jäätiin ilman sinipyrstöjä. Vaihteleviin havaintomääriin vaikuttaa paljon paitsi lintujen esiintymisvaihtelut, myös sopivissa vanhoissa metsissä tapahtuvan retkeilyn määrä hyvään laulu aikaan. Sopivaa aikaa hakea sinipyrstöjä on toukokuun puolivälin paikkeilta läpi kesäkuun aina heinäkuun alkupuolelle saakka, ja parasta laulu aikaa ovat aamuyön ja varhaisen aamun tunnit. Parhaat vuodet havaintojen valossa ovat olleet 2010 (24 yks.) ja 2009 (19 yks.), joka on varmasti isolta osin ahkeran atlasretkeilyn ansiota.

Sepeltasku (*Saxicola maurus*) (9)

- Maakunnan ensihavainto mustapäätaskuryhmän linnusta tehtiin 1.10.1978 Joe Pyhäselän Mulossa (naaras) mutta näiden ennen alalajeina pidettyjen taksonien splittauksen jälkeen nykytulkinnan mukaan linnun määrityksen tulee olla sepel-/mustapäätasku (*S. maurus/rubicola*). Ensimmäinen sepeltasku maakunnassa havaittiin siis niin ollen 17.5.1979 Joe Höytiäisen kanavalla, jossa nähtiin naaras yksilö. Muut Siipirikon katsauksista löytyvät *maurukset* ovat: 3.6.-4.7.1982 Joe Pyhäselkä Reijola k, 24.5.-5.9.1986 Joe Repokallio k, 26.5.1986 Joe Repokallio k, 19.5.1988 Joe Repokallio n, 19.5.-24.5.1988 Joe Repokallio k, 30.5.1994 Toh Värtsilä Uusikylä n, 3.-5.11.1994 Joe Linnunlahti n sekä 17.5.1996 Toh Värtsilä Sääperi k. Edellä mainittujen lisäksi Pohjois-Karjalassa on nähty vielä 13 lintua, joita ei ole nykytulkinnan mukaan lajilleen määritetty (ovat siis *S.maurus/rubicola*) mutta koskenevat järjestään nimenomaan *mauruksia*.

Mustapäätasku (*Saxicola rubicola*) (1)

- Ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa Pohjois-Karjalassa havaittu mustapäätasku oli 21.9.2006 Val Rasinmäellä nähty koiras.

Arotasku (*Oenanthe isabellina*) (2)

- Maakunnan kaksi havaintoa ovat järjestyksessään Suomen 2. ja 3. havainto: 30.4.-2.5.1979 Kon Iikseniitty ja 5.9.1987 Toh Värtsilä Sääperi. Laji on tavattu maassamme 13 kertaa vuoden 2008 loppuun mennessä.

Sinirastas (*Monticola solitarius*) (1)

- 5.4.1997 Rää Majasaarella paikallisena talon pihassa havaittu koiras on vasta toinen Suomessa tavattu yksilö. Ensimmäinen sinirastas havaittiin vain kahta vuotta aikaisemmin 1995 Kemijärvellä, sekin koiras. Vuoden 2008 loppuun mennessä nämä ovat edelleen ainoat havainnot Suomesta.

Mustakaularastas (*Turdus ruficollis atrogularis*) (2)

- Tavattu kerran syksyllä 1976 Joensuun korkeakoulun biologian laitoksen pakastimesta. Löytöpaikaltaan tuntematon lintu oli naaraspukuinen. Linnun uskotaan kuitenkin löytyneen Pohjois-Karjalan alueelta, joten se sisältyy ”oikeisiin” havaintoihin. Seuraava kerta koskikin sitten ihan elävää lintua 4.12.2004-18.2.2005 Lip Viinijärvellä 1kv k.

Viirusirkkalintu (*Locustella lanceolata*) (28)

- Viirusirkan esiintymiskuva Suomessa on varsin mielenkiintoinen. Esiintyminen painottuu maan itäosiin ja varsinkin Pohjois-Karjalaan, ja lintujen saapumisen ajankohta on varsin myöhäinen. Maakunnan varhaisin on löydetty 18.6. Paras aika alkaa juhannuksen tietämissä ja jatkuu heinäkuun toiselle tai jopa kolmannelle viikolle. Maakunnan ensimmäinen, ja samalla maan kolmas, löytyi niinkin myöhään kuin 1.- 4.8.1981 Toh Värtsilän Sääperiltä. Havaittiin 1980-luvulla vielä toistamiseen samalla seudulla, 18.-19.6.1985 Toh Värtsilä Uusikylä. 1990-luvulla havaintomäärät kasvoivat mukavasti. Pohjois-Karjalassa tavattiin 7 viirusirkkaa. 2000-luvun alun vuodet olivat lähes räjähdysmäisen kasvun aikaa. Laji havaittiin vuosina 2000-2003 seuraavasti: 7 yks., 3 yks., 3 yks. ja 4 yks. Kaikkiaan 2000-luvulla kertyi havaintoja 19 viirusirkasta. Vuoden 2003 jälkeen laji on havaittu vain kahdesti. Kertoneeko todellisesta taantumisesta vai retkeilyn vähyydestä...? Maantieteellisesti havainnot jakautuvat seuraavasti: Toh 9 (kaikki Värtsilässä), Rää 5, Kit 4, Joe 4 (joista Pyh 2, Kii 1), Out 2, Lie 2 sekä Kon ja Lip 1.

Ruokosirkkalintu (*Locustella luscinioides*) (6)

- Ensimmäistä ja odotettua havaintoa 18.5.1993 Lip Mattisenlahdella seurasi heti toinen 1.-30.6.1993 Val Kalliojärvellä. Kaksi muuta 1990-luvun havaintoa: 21.5.- 8.6.1995 Kit Juurikkajärvi ja 20.-21.5.1998 Lip Hepolahti 1Ä. 2000-luvulta on vain kaksi havaintoa: 20.6.- 14.7.2008 Toh Värtsilä Uudenkylänlampi ja 7.5.-10.6.2009 Kit Hovinlampi. Kaikki havainnot koskevat laulavia koiraita.

Kenttäkerttunen (*Acrocephalus agricola*) (2)

- Suomen seitsemäs poimittiin verkosta 24.5.1988 Joe Höylaksella ja maakunnan toinen tavattiin Toh Peijonniemenlahdella 10.6.2000. Maamme ensimmäinen havainto on vasta vuodelta 1980, mutta sittemmin kenttäkerttunen on havaittu lähes vuosittain, kaikkiaan 39 kertaa koskien 43 yksilöä.

Pikkukultarinta (*Hippolais caligata*) (>100)

- Ensimmäiset: 11.-n.28.6.1986 Joe Iksenniitty sekä 18.6.- 6.7.1992 Vär Savikko 2 laulavaa koirasta, jotka kaikki rengastettiin. Joensuun havainto on Suomen kolmas. 1990-luvun lopulla alkoi selvästi runsastua, mm. vuonna 1998 tavattiin viidessä paikassa. Vuonna 1999 tavattiin vain yksi, 12.- 27.6. Toh Värtsilän kirkonkylällä, mutta vuosi 2000 toikin muassaan ennätysesiiintymisen myötä myös Länsi-Euroopan ensipesinnän: Toh Värtsilä Patsola 10.6.-30.7. 5 koirasta 2 naarasta sekä 11 pull!. Pikkukultarinta on yksi maakuntamme itäisen, eksoottisen kesälaulukuoron tunnuslajeista, joka on nykyisin jo vakiintunut hyvin harvalukuiseksi pesimälinnuksi. Laji saapuu yleensä vasta kesäkuun alkupuolelta alkaen, vaikka aikaisin havainto onkin jo 21.5. Toh Värtsilästä.

Kirjokerttu (*Sylvia nisoria*) (8)

- Varsin vähälukuinen vieras, vaikka laji pesii monin paikoin etelärannikolla ja todennäköisesti harvalukuisena myös lähellä itärajan takana. Kanta on kuitenkin taantunut viime aikoina ainakin Suomen puolella. Kaikki havainnot: 31.5.1982 Joe Höytiäisen kanava k Ä, 11.6.1987 Toh Värtsilä Sääperi k Ä, 24.8.1990 Joe Höytiäisen kanava 1kv r, 3.6.1997 Joe Höytiäisen kanava n r, 25.5.1999 Juu Pohjois-Vuokko k Ä, 20.5.2000 Kon Riihikangas k Ä, 3.- 4.6.2003 Rää Jouhtenuslampi 2kv k Ä sekä 19.8.2010 Joe Höylas 1kv reng. Olisi mielenkiintoista tietää missä nuo Höylaksen 1kv yksilöt ovatkaan syntyneet...

Hippiäisuunilintu (*Phylloscopus proregulus*) (15)

- Harvalukuinen kaikkialla sisämaassa. Pohjois-Karjalan ensimmäiset 22.- 23.10.1982 Joe Sulkuniemessä 1 r + 1p (23.10. myös Ä). Tämän jälkeen 1980-luvulla vielä viisi havaintoa. 1990-luvulla tavattiin vain kolmesti, 2000-luvulla neljästi ja 2010-luvulla toistaiseksi kerran. Kaikki havainnot on tehty välillä 25.9.-29.10. Havainnoista vain neljä on Joensuun ulkopuolelta (Rää 2, Kit ja Toh 1). Joensuun 11 yksilöstä viisi on rengastettu Höytiäisen kanavalla ja yksi Sulkuniemessä. Loput viisi on nähty Pyhäselän rantamalla.

Sepelsieppo (*Ficedula albicollis*) (2)

- Tavattu kahdesti: 28.8.1984 Lie Siikasuo ad koiras ja 3.- 20.6.2005 Joe Kanervalo +2kv koiras Ä. Lieksan havainto on sekä maantieteellisesti että ajallisesti mielenkiintoinen, koska valtaosa Suomen sepelsiepoista nähdään Ahvenanmaalla, Lounais-Suomen saaristossa ja etelärannikolla. Sisämaassa laji on erittäin harvinainen ja syyshavaintoja ei ole monia koko maasta. Lähes kaikki suomalaiset sepelsiepot on nähty touko-kesäkuussa.

Viiksitimali (*Panurus biarmicus*) (29)

- Viiksitimalilla on joinakin syksyinä selvää pyrkimystä levittäytymiseen. Tällainen loppusyksy koettiin Pohjois-Karjalassa 1998, jona syksynä maakunnan 29 tavatusta yksilöstä nähtiin peräti 22. Kaikki maakunnan kuusi havaintoa: 8.12.1996 Out Sysmäjärvi kn, 1.11.1998 Joe Höytiäisen kanava a13 NW, 1.11.- 27.12.1998 Lip Mattisenlahti 2k2n+1, 5.11.1998 Joe Höytiäisen kanava 4p, 12.- 15.12.2000 Out Laikanlahti enimmillään 2k2n, 4.12.2006 Lip Lautasuo k. Todennäköisesti timaleita löytyisi lisää maakunnan ruovikoiden aktiivisella loppusyksyn-alkutalven koluamisella.

Viitaiainen (*Parus palustris*) (75)

- Varsin harvinainen harhailija Suomessa huomioiden sen, että laji pesii jo ainakin Pietarin liepeillä, kenties lähempänäkin Suomea Karjalan kannaksella. Ennen vuotta 2010 maakunnasta tunnetaan neljä havaintoa viidestä yksilöstä: 20.11.2001- 27.1.2002 Rää Kirkonkylä 2 yks., 5.10.2003 Kon Pitkäranta, 2.- 8.11.2003 Joe Karsikko ja 21.9.2008 Kit Kyyrönniemi. Vuoden 2010 syksyn käsittämätön vaellus muutti kertaheitolla luvut aivan uusiin numeroihin. Vuoden 2010 puolelta on hyväksytty 70 viitatinttiä pelkästään Pohjois-Karjalasta ja uusia lintuja varmaankin löytyi myös seuraavan vuoden puolella, jotka virallistuvat sitten tuonnempana. Ensimmäinen 1kv vaeltaja killui 12.9. Joe Höylaksen verkossa ja syyskuun lopulla löytyi vielä 8 lintua lisää. Lokakuun alusta eteenpäin uusia lintuja löytyi hyvään tahtiin ihan joulukuun lopulle saakka. Parhailta ruokinnoilla lintuja oli 3-4 eri yksilöä.

Valkopäätiainen (*Parus cyanus*) (13)

- Suluissa oleva lukumäärä antaa lajin harvinaisuudesta hieman väärän kuvan, sillä luvussa on mukana 8 yks. poikue emoineen. Valkopäätiaishavaintoja tunnetaan Pohjois-Karjalasta neljä, ja ne kaikki ajoittuvat lyhyelle jaksolle vuosien 1973-1976 välille. Ensihavainto, 11.5.- 17.6.1973 Toh Kirkkoniemi kn +8pull, oli samalla myös Suomen ensihavainto, ja kaiken lisäksi koski pesivää paria, jonka 8 poikasta valitettavasti kuolivat pesään. Tämä on ainoa tunnettu valkopäätiaisen pesintä Suomessa. Sekapesintä sinitiaisen kanssa tunnetaan myös Turusta v. 1975. Maakunnan kolme muuta havaintoa ovat: 22.10.1973 Joe Pyhäselkä Mulo (kuoli), 27.12.1975- 25.1.1976 Toh Värtsilä Uusikylä sekä 10.10.1976 Out Matovaara.

Sini- x valkopäätiainen (*Parus caeruleus x cyanus*) (1)

- 18.4.1992 Toh Värtsilä Uusi-Värtsilä 2kv kontrolloitu, rengastettu Ruotsissa Landsortin lintuasemalla 20.10.1991. Ihmeellistä kyllä, tästä samaisesta linnusta saatiin vielä toinenkin kotimainen kontrolli samana syksynä 24.- 25.9.1992 Kirkkonummen Rönnskärin lintuasemalta.

Pussitiainen (*Remiz pendulinus*) (1)

- Kauan odotettu maakunnan ensimmäinen pussitintti löytyi viimein 24.4.2010 Kit Päätyenlahdelta, jossa lintu näyttäytyi kahdelle onnelliselle jäämättä paikalle sen pitemmäksi aikaa. Laji saatiin kuitenkin jo muutamaa vuotta aiemmin maakunnan lajilistalle, kun tyhjä koiraspesä löydettiin 8.11.2007 Joe Pilkon pelloilta. Pesä oli selkeästi samana kesänä rakennettu.

Mustaotsalepinkäinen (*Lanius minor*) (10)

- Mustaotsalepinkäisen esiintyminen Pohjois-Karjalassa on mielenkiintoisesti jakautunut. Ensihavainnon, 3.- 29.7.1980 Toh Värtsilä Sääperi k, jälkeen laji tavattiin 1980-luvulla vielä kolmesti vuosikymmenen lopulla. 1990-luvun ainoa havainto tehtiin pari vuotta näiden jälkeen: 16.6.1991 Joe Pyhäselkä Reijola k. Sitten tuli 11 vuoden tauko ennen seuraavaa aaltoa. 2000- luvulla laji tavattiin kaikkiaan viisi kertaa. Yhtä lukuun ottamatta havainnot koskevat kesäisiä +1kv-lintuja aikavälillä 24.5.- 11.8. Nuori lintu on yhytetty kerran, ja se viihtyi paikalla useita päiviä: 15.- 20.9.2006 Toh Rantakylä 1kv. Alueellisesti havainnot jakautuvat kuntiin seuraavasti: Toh 5 (näistä Vär 3), Pol 2, Joe (Pyh) 1, Rää 1 ja Ilo 1.

Isolepinkäinen (*Lanius excubitor homeyeri*) (1)

- 30.10.1998 Joe Höytiäisen kanava. Kolmas havainto Suomesta. Kaksi aiempaa (23.10.1993 Kristiinankaupunki Skaftung ja 2.10.1998 Lemland Lågskär) on tosin jälkimääritetty tämän yksilön rengastuksen jälkeen. Kaikki havainnot koskevat +1kv yksilöitä, ja ne on rengastettu ja valokuvattu. Tämän alalajin esiintymisalue sijoittuu Bulgarian, Ukrainan ja Etelä-Venäjän suuntaan.

Punapäälepinkäinen (*Lanius senator*) (3)

- Kolme havaintoa, joista kaksi ennen RK- aikaa (1974-): 4.5.1961 Lieksa, 3.6.1973 Joe Höytiäisen kanava ja 22.5.1981 Joe Tuupovaara Öllölä, koiras. Suomesta tunnetaan kaikkiaan 23 havaintoa tästä komeasta lepinkäisestä.

Nokivaris (*Corvus corone corone*) (3)

- Tästä variksen kokomustasta alalajista on tehty Pohjois-Karjalassakin muutama havainto. Ensimmäisestä linnusta Nurmeksessa on tehty seuraavat RK:n hyväksymät havainnot: 5.6.1999 Nur Keskusta, 4.7.1999 Nur Pienvenesatama sekä 2.7.2005 Nur Satama. Kaksi muuta hyväksyttyä havaintoa ovat 26.7.2004 Toh Värtsilä Niirala ja 1.-2.4.2005 Kit Kiteenjärvi ad.

Punakottarainen (*Sturnus roseus*) (5)

- Viisi havaintoa punaisesta kottaraisesta: Kesäkuussa 1985 noin kolme viikkoa Lie Loukunkylä, 30.5.1987 Joe Onttola, 1.6.1994 Rää Kirkonkylä, 30.7.2000 Joe Tuupovaara Kinnasniemi sekä ensimmäinen nuori lintu 29.8.-2.9.2006 Joe Kontiosuon jäteasema 1kv. Tiettävästi tämä Joensuun nuori lintu nähtiin ensin Reijolan pelloilla kottaraisten seurassa mutta tästä havainnosta ei ole ARK saanut ilmoitusta.

Keltahemppo (*Serinus serinus*) (4)

- Erittäin harvinaista herkkua Karjalan kunnilla. Toistaiseksi lajista on tehty vasta neljä havaintoa, jokainen omalla vuosikymmenellään: 25.05.1975 Joe Sirkkala k Ä, 7.5.1981 Joe Eno Uimaharju k Ä, 18.5.1995 Toh Värtsilä Sääperi ad k ja 1.5.2002 Toh Värtsilä Uusikylä.

Ruostekurkkusirkku (*Emberiza caesia*) (1)

- 19.5.1981 Lie Lampela k. Lintu saatiin määritettyä siitä otetun valokuvan perusteella. Lieksan havainto on ensimmäinen maastamme. Sittemmin laji on tavattu Suomessa kerran 1990 ja kahdesti 2007. Kotkan havainto 1990 on ainoa syksyllä havaittu, muut ovat toukokuisia, ja kaikki havainnot koskevat komeita koiraita.

Harmaasirkku (*Emberiza calandra*) (4)

- 15.4.1975 Toh Vepsä, 9.- 12.4.1981 Out Alavi k, 5.7.2003 Kon Venejoki k ja 9.6.- 2.7.2007 Lie Niitty-Jamali Ä. Harmaasirkku on havaittu Suomessa kymmeniä kertoja, mutta viime vuosikymmenien kannan taantuminen lähimmillä pesimäalueilla Baltian maissa ja Etelä-Ruotsissa vaikuttaa myös Suomen havaintomääriin.

